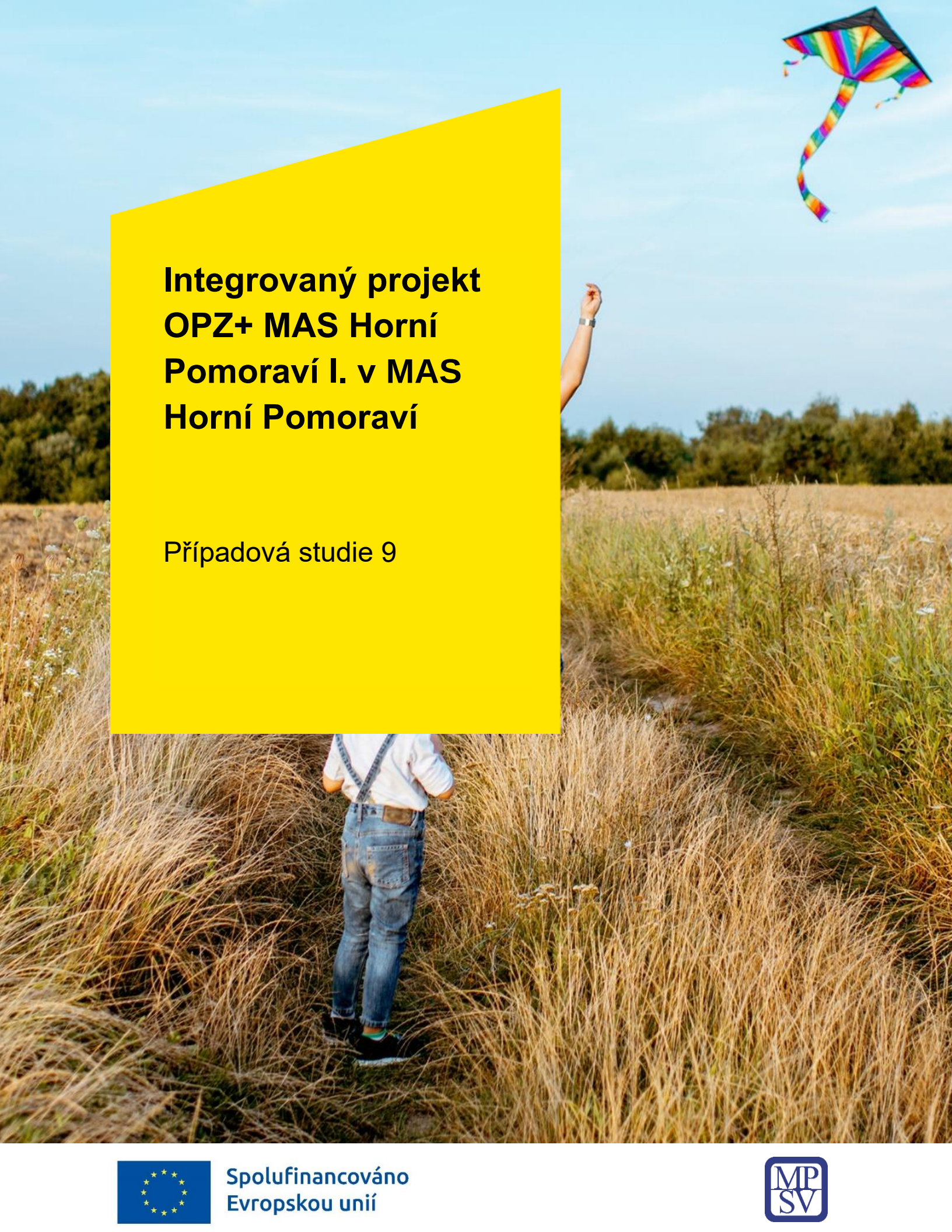

A child in a white shirt and blue overalls stands in a field of tall, golden-brown grass, reaching up to fly a large, colorful rainbow kite. The kite is high in the sky, and the child's arm is extended upwards. The background shows a line of trees under a clear blue sky.

Integrovaný projekt OPZ+ MAS Horní Pomoraví I. v MAS Horní Pomoraví

Případová studie 9

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Případová studie 9: Integrovaný projekt OPZ+ MAS Horní Pomoraví I.

Abstrakt

Případová studie se zaměřuje na *Integrovaný projekt OPZ+ MAS Horní Pomoraví I.*, který poskytuje komplexní sociální podporu pěti znevýhodněným cílovým skupinám. Zvolené intervence vychází ze strategie místní akční skupiny (MAS), která zahrnuje analýzu potřeb a spolupráci s partnery. Obecně projekt adresuje sociální problémy spojené se sociálním vyloučením, především v severní části území MAS. Projekt zprostředkovává pomoc cílovým skupinám a koordinuje služby poskytované v daném

území. Projekt dále podporuje pokračování již existujících aktivit, jako je potravinová banka nebo senior taxi, které MAS převzala do svého projektu a tím umožnila jejich pokračování. Přidanou hodnotou projektu je jeho komplexita a pokrytí širokého spektra cílových skupin i aktivit s cílem snižovat sociální vyloučení.

Předmět projektu

Projekt adresoval významné problémy území spojené se sociálním vyloučením. V regionu jsou nedostatečné pracovní příležitosti, populace stárne a dochází k vyliďňování. Problémy jsou komplexní a týkají se nízkých příjmů a sociální izolace. Projekt je rozdělen na pět souběžných menších aktivit, které cílí na odlišnou cílovou skupinu a směřují k rozdílným výstupům. Příkladem je dostupné zaměstnávání, práce s neformálními pečujícími, služba senior taxi nebo potravinová a materiální pomoc. Společným prvkem těchto aktivit je, že podporují cílové skupiny prostřednictvím komplexní provázané podpory s cílem zlepšit jejich situaci. V rámci projektu probíhá intenzivní spolupráce mezi aktéry, včetně státní správy, MAS, neziskových organizací a sociálních služeb.

MAS Horní Pomoraví a partneři

MAS v rámci evaluovaného projektu spolupracuje s několika partnery, konkrétně s městem Hanušovice a partnerskými organizacemi (Společností Podané ruce, SPOLEČNĚ-JEKHETANE a Charitou Zábřeh). MAS je pevně zakotvena v území a umí komunikovat napříč různými úrovněmi, což se promítlo také do přípravy projektu. V území také fungují pracovní skupiny, kde se řeší problémy napříč obory. Výraznou přidanou hodnotou projektu byla schopnost zapojit celou řadu aktérů a zřídit mezioborový tým.

Projekt byl zacílen na několik cílových skupin, konkrétně se jedná o **neformálně pečující, sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené osoby, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a senioři a osoby se zdravotním postižením**. S některými cílovými skupinami pracuje MAS dlouhodobě, příkladem jsou sociálně slabé rodiny nebo dlouhodobě nezaměstnané osoby. Území MAS je z pohledu výskytu sociálních jevů nehomogenní a problémy, na které projekt reaguje, jsou geograficky rozloženy po celém regionu. MAS aktivně komunikuje s dalšími službami a koordinuje pokrytí poskytování služeb cílové skupině tak, aby nedocházelo k jejich duplikaci. Díky projektu došlo například k následujícím posunům v životě cílových skupin.

Zlepšení životní situace díky podpoře soběstačnosti, zlepšování kompetencí a zapojení na trhu práce. Podpora byla zajištěna například skrze multidisciplinární tým a spolupráci se školami.

Zlepšení kompetencí pro péči o blízkou osobu díky podpoře pracovníků MAS, vzdělávání a setkávání pro pečující osoby.

Snížení dopadů sociálního vyloučení nebo izolace díky zajištění přístupu k základním potřebám. Příkladem je větší mobilita díky senior taxi a zajištění základních potravin díky potravinové bance.

Příklad dobré praxe – Komplexní podpora napříč cílovými skupinami

Projekt se svým vymezením zaměřuje na řadu aktivit a cílových skupin. Důraz je kladen na komplexnost podpory a koordinaci místních aktérů. V projektu **působí mezioborový tým**, který se zaměřuje na zacílení podpory v rámci jednotlivých oblastí (např. dluhové poradenství, zaměstnávání) se zaměřením nejen na jednotlivce, ale také jejich rodinu a okolí. Podpora ohrožených osob je nad rámec projektu podpořena také skrze **registrovanou sociální službu MAS sociální poradenství¹**, což je specifické a neobvyklé nastavení. Podporována je také spolupráce se školami a školkami. Významným přínosem je také podpora neformálně pečujících osob, která v území nefungovala a byla složitě dostupná. Velmi pozitivně byli vnímáni pracovníci zaměření na práci s cílovou skupinou.

„Všichni se starají o nemocné, ale o ty, co se o ty nemocní starají, to ne, ti jsou bokem a někdy je to opravdu na bednu. Ta podpora je super, protože ze začátku, když přišel, tak mi hodně pomohl zvednout ho. Teď už je manžel o něco lepší, on ho třeba vezme na vozíčku ven, abych já si mohla něco udělat. Takže je to pro ty pečující velká pomoc. Když mi zůstal ležet, tak jsem z toho byla špatná a nevěděla co, kam se obrátit. Přišel takový anděl.

Součástí je také setkávání, setkáváme se první pondělí v měsíci a je to bezvadné. Člověk zjistí, že na tom není tak špatně, že může být hůř. Chvilí si popovídáme o těch našich problémech, a pak se normálně pobavíme.“

- Zástupce cílové skupiny

¹ Sociální služba Poradna Hanušovice: <https://mashp.cz/dluhova-poradna/>

- ▶ **Podpora komunity a místních vazeb** například skrze regionální značku JESENÍKY originální produkt. MAS se účastní místních akcí a podporuje jejich vznik díky zprostředkovávání vybavení (stanoviště pro děti, stánky). Dále realizuje například příměstské tábory.
- ▶ **Podpora zvyšování dostupnosti služeb** skrze koordinaci místních aktérů a rozvoj mezioborové spolupráce. MAS se snaží také řešit nedostatečné pokrytí území službami (především v severní části) a sama si zaregistrovala sociální službu. Přidanou hodnotou je, že MAS dokáže škálou svých aktivit pracovat s celou rodinou. To pomáhá celkovému zlepšení situace cílové skupiny.
- ▶ Přidanou hodnotou MAS je také **identifikace potřeb napříč regionem, tedy přenos potřeb výš nad jednotlivé individuální subjekty**. Potřeby se prezentují na vyšší úrovni, jako jsou politická setkání a dostávají se tak ke stakeholderům.
- ▶ **MAS bilaterálně spolupracuje s norskou organizací Furim Institute**, se kterou sdílí zkušenosti, metodiky a dobrou praxi při sociální inkluzi dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí. Z této spolupráce také vznikla příručka Každé dítě má své místo. Mezinárodní spolupráce a předávání znalostí je přidanou hodnotou MAS.

- Pozitivně bylo vnímáno **nastavení projektu** tak, aby dokázal pokrýt specifika regionu a komplex cílových skupin a aktivit. V rámci projektu se podařilo vhodně obsadit pracovní pozice, například v rámci dlouhodobého poradenství nebo neformální péče. Přínosem bylo **zapojení a síťování místních organizací**.
- Volba aktivit a jejich plánování byly opřeny o strategii CLLD, což napomohlo lepšímu nastavení aktivit a vyhovění potřebám území. Díky ukotvení ve strategii jsou služby poskytované cílové skupině efektivně koordinovány, pokrývají potřebné oblasti a zároveň se neduplikují.
- x Částečně se MAS potýkala s **výměnou lidí na projektových pozicích**, což komplikovalo předávání informací. Dále v rámci projektu **odešel jeden z partnerů** (Charita Zábřeh), který měl na starost jednu z klíčových aktivit. Této aktivitě se poté věnoval sociální pracovník MAS.
- x V neposlední řadě se MAS potýkala s **neochotou některých aktérů** (především vedení některých obcí) a počáteční neochotou škol a školek spolupracovat. Spolupráce se podle MAS rozvíjela postupně a plného využití jejího potenciálu bylo dosaženo až po dvou letech. V tomto období MAS aktivně navazovala vztahy se školami – účastnila se jednání, představovala práci týmu a propojení probíhalo i skrze MAP.

Abstract

The case study focuses on the *Integrated Project OPE+ LAG Horní Pomoraví I.*, which provides comprehensive social support to five disadvantaged target groups. The interventions chosen are based on the local action group's (LAG) strategy, which includes needs analysis and cooperation with partners. In general, the project addresses social problems associated with social exclusion, especially in the northern part of the LAG territory. The project mediates assistance to target groups and

coordinates services provided in the area. The project also supports the continuation of existing activities, such as the food bank or senior taxi, which the LAG has taken over into its project and thus enabled their continuation. The added value of the project is its complexity and coverage of a wide range of target groups and activities with the aim of reducing social exclusion.

Project subject

The project addressed significant problems of the area associated with social exclusion. There are insufficient job opportunities in the region, the population is ageing and depopulation is occurring. The problems are complex and relate to low incomes and social isolation. The project is divided into five concurrent smaller activities that target a different target group and aim at different outputs. Examples include permeable employment, work with informal carers, senior taxi service or food and material assistance. A common element of these activities is that they support target groups through comprehensive interconnected support to improve their situation. The project involves intensive cooperation between actors, including the state administration, LAG, non-profit organisations and social services.

LAG Horní Pomoraví and partners

Within the framework of the evaluated project, the LAG cooperates with several partners, namely with the town of Hanušovice and partner organizations (Podané ruce Society, SPOLU-JEKHETANE and Caritas Zábřeh). The LAG is firmly anchored in the territory and can communicate across different levels, which was also reflected in the preparation of the project. There are also working groups in the area where problems across disciplines are solved. A significant added value of the project was the ability to involve a number of actors and establish an interdisciplinary team.

The project was targeted at several target groups, namely **informal carers, socially excluded people and people in risk of social exclusion, people with accumulated disabilities in the labour market, and seniors and people with disabilities**. The LAG has been supporting some target groups for a long time, such as socially disadvantaged families or long-term unemployed people. The LAG territory is inhomogeneous in terms of the occurrence of social phenomena and the problems to which the project responds are geographically distributed throughout the region. The LAG actively communicates with other services and coordinates the coverage of the provision of services to the target group so that there is no duplication. Thanks to the project, for example, the following shifts in the lives of the target groups have occurred.

Improvement of the living situation by promoting self-sufficiency, improving competencies and involvement in the labour market. Support was provided, for example, through a multidisciplinary team and cooperation with schools.

Improvement of competencies for caring for a relative thanks to the support of LAG staff, education and meetings for carers.

Reducing the impact of social exclusion or isolation by ensuring access to basic needs. Examples include greater mobility thanks to senior taxis and the provision of basic food thanks to the food bank.

Example of good practice – Comprehensive support across target groups

The project focuses on a number of activities and target groups. Emphasis is placed on the complexity of support and coordination of local actors. There **is an interdisciplinary team** in the project, which focuses on targeting support within individual areas (e.g. debt counselling, employment) with a focus not only on individuals, but also on their families and surroundings. Support for vulnerable people is also maintained through **the registered social service of the LAG – social counselling²**, which is a specific and unusual setting. Cooperation with schools and kindergartens is also supported. A significant benefit is also the support of informal caregivers, who did not work in the area and were difficult to access. Workers focused on working with the target group were perceived very positively.

"Everyone takes care of the sick, but not those who take care of the sick, they are on the sidelines and sometimes it's really crazy. The support is great, because at the beginning, when he came, he helped me a lot to lift him. Now my husband is a little better, he takes him out in a wheelchair so that I can do something. So it's a big help for those carers. When it stayed lying down, I was bad and didn't know what to turn to. Such an angel came.

It also includes meetings, we meet on the first Monday of the month and it's great. You find out that it's not so bad, that it can be worse. We talk about our problems for a while, and then we have a normal conversation."

- Target group representative

² Social service Counselling Centre Hanušovice: <https://www.infosumperk.cz/dr-cs/3713-mas-horni-pomoravi-o-p-s-odborne-socialni-poradenstvi.html>

- ▶ **Supporting the community and local connections**, for example through the regional brand JESENÍKY original product. The LAG participates in local events and supports their creation by providing equipment (children's stands, stalls). It also implements, for example, suburban camps.
- ▶ **Support for increasing the availability of services** through the coordination of local actors and the development of interdisciplinary cooperation. The LAG is also trying to address the lack of coverage of the territory by services (especially in the northern part) and has registered a social service itself. The added value is that the LAG is able to work with the whole family in the range of its activities. This helps to improve the overall situation of the target group.
- ▶ The added value of the LAG is also **the identification of needs across the region, i.e. the transfer of needs higher than individual entities**. Needs are presented at a higher level, such as political meetings, and thus reach stakeholders.
- ▶ **The LAG cooperates bilaterally with the Norwegian organization Furim Institute**, with which it shares experience, methodologies and good practice in the social inclusion of children from socially disadvantaged backgrounds. This cooperation also gave rise to the handbook Every Child Has a Place. International cooperation and knowledge transfer is an added value of the LAG.

- The project was positively perceived, so that it could cover the specifics of the region and the complex of target groups and activities. The project managed to fill job positions appropriately, for example in debt counseling or informal care. The involvement **and networking of local organizations was beneficial**.
- The selection of activities and their planning were based on the CLLD strategy, which helped to better set up activities and meet the needs of the territory. Thanks to anchoring in the strategy, the services provided to the target group are effectively coordinated, cover the necessary areas and at the same time do not duplicate each other.
- ✗ The LAG has partly struggled with **the replacement of people in project positions**, which has complicated the transfer of information. Furthermore, **one of the partners** (Caritas Zábřeh), who was in charge of one of the key activities, left the project. This activity was then devoted to a social worker of the LAG.
- ✗ Last but not least, the LAG struggled with **the unwillingness of some actors** (especially the leadership of some municipalities) and the initial reluctance of schools and kindergartens to cooperate. According to the LAG, cooperation developed gradually and its full potential was only achieved after two years. During this period, the LAG actively established relations with schools – it participated in meetings, presented the work of the team and the connection also took place through the MAP.

Úvod – předmět případové studie

Projekt operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+) místní akční skupiny (MAS) Horní Pomoraví I. poskytuje **komplexní podporu cílovým skupinám čelícím různým formám znevýhodnění**. Tyto znevýhodnění mohou vyplývat z faktorů, jako jsou vzdělání, věk, zdravotní stav, sociální status či sociální vyloučení. Problematika, kterou projekt řeší, reflektuje situace těchto cílových skupin, například osob sociálně vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením, neformálních pečujících, seniorů, osob s kumulací hendikepů na trhu práce nebo osob se zdravotním postižením.

Potřebnost zvolených intervencí projektu byla stanovena na základě **existující strategie MAS**, která zahrnuje cíle pro sociální oblast. Strategie byla vytvořena rovněž na základě analýzy potřeb území a komunikace s partnery. Intervence a aktivity byly vybrány s ohledem na již poskytované služby, aby nedošlo k jejich duplikaci a zároveň byly pokryty nezbytné oblasti.

„Definice potřeb, které projekt řeší, vycházela ze strategie, která se předtím dělala. V rámci strategie se definovaly cíle i pro sociální oblast. Už při tvorbě strategie se komunikovalo napříč spektrem lidí, kteří tady žijí, probíhalo šetření mezi obyvateli, komunikovali jsme s obcemi, podnikateli a dalšími aktéry. Ta potřebnost tam byla zohledněna. Vybrali jsme věci, které nebyly ošetřeny jiným způsobem.“

- Komunitní pracovnice

Již při nastavování projektu se projevila výrazná snaha MAS o **efektivní koordinaci služeb poskytovaných cílové skupině (CS) v daném území**, s cílem eliminovat jejich duplikaci a zároveň zajistit komplexní pokrytí všech potřebných oblastí pomoci. K tvorbě projektu přispívala svými odbornými znalostmi a informacemi z terénu také Charita, která poskytla relevantní data a sdílela své poznatky o problematice a lokálním kontextu, v němž provozuje své služby. Jak vyjádřila pracovnice MAS, projekt OPZ+ MAS Horní Pomoraví I. umožnil pokračování již existujících aktivit, jako je potravinová banka nebo senior taxi. Díky poskytování finančních prostředků a krytí dodatečných nákladů, které nelze rozpočtovat v rámci neziskových organizací, byla podpořena udržitelnost klíčových aktivit pro cílové skupiny.

Jak sdělili zástupci MAS během rozhovoru, **projekt je charakteristický svým rozdělením na pět „mikroprojektů“**. Každý z těchto projektů cílí na odlišnou cílovou skupinu a směřuje k rozdílným výstupům. Společným prvkem těchto projektů je, že podporují cílové skupiny prostřednictvím komplexní provázané podpory s cílem zlepšit jejich situaci. Intenzivní spolupráce mezi aktéry, včetně státní správy, MAS, neziskových organizací a sociálních služeb, má za cíl zlepšit postavení cílových skupin na trhu práce a snížit dopady sociálního vyloučení nebo izolace. Další aktivity mají například za cíl zlepšit přístup potřebných osob k potravinové pomoci poskytované potravinovými bankami. Projekt se rovněž zaměřuje na zlepšení možností cílových skupin využívat sociální služby, zdravotní péči a úřady i mimo místo bydliště, díky službě senior taxi. Cílem je rovněž poskytovat pomoc potřebným osobám při řešení komplikovaných sociálních situací ve formě poradenství realizovaného mezioborovým týmem při případových konferencích.

Projekt reaguje na potřeby několika cílových skupin, které čelí různorodým problémům. Cílovou skupinou projektu jsou například **senioři a osoby se zdravotním postižením**, pro které jsou v daném území obtížně dostupné potřebné služby, jako jsou lékařské ordinace nebo úřady, a často jsou závislé na pomoci blízkých osob. Tyto blízké osoby, tedy **neformální pečující**, tvoří další cílovou skupinu projektu. U této skupiny se objevují problémy spojené se sociální izolací nebo zhoršeným psychickým i fyzickým zdravím. Podpora této skupiny je klíčová, protože na ni připadá značná část odpovědnosti při péči o potřebné blízké osoby. Bez neformálních pečujících by podle partnera projektu bylo velmi obtížné udržet současnou úroveň péče o potřebné. Cílová skupina neformálně pečujících osob a seniorů je pro MAS nová, know-how a odborné znalosti MAS v této oblasti proto čerpá od partnerů a spolupracujících organizací, jako je například Charita.

Dalšími CS jsou **osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením**, stejně jako **osoby s kumulací problémů na trhu práce**. Pro tyto skupiny je typická cyklická nezaměstnanost spojená s opakovanými neúspěchy při hledání zaměstnání, což vede k nízké motivaci k legálnímu zaměstnávání a

závislosti na sociálních dávkách. V daném území existují sociálně vyloučené lokality s nezaměstnaností přesahující 80 %. U některých osob z této cílové skupiny se sociálně patologické jevy přenášejí také do rodinného prostředí, protože mají nižší rodičovské kompetence nebo přikládají nízkou hodnotu vzdělání, což dále umocňuje destabilizační efekt chudoby.

Práce s některými cílovými skupinami je v MAS již dlouho zakotvena, příkladem jsou sociálně slabé rodiny nebo dlouhodobě nezaměstnané osoby. Pracovníci MAS mají rovněž osobní zkušenosti s těmito cílovými skupinami. Území MAS je nehomogenní a problémy, na které projekt reaguje, jsou geograficky rozloženy po celém regionu. Cílová skupina sociálně vyloučených osob s nízkým vzděláním a zadlužením je soustředěna především v severní části území. Pečující osoby zapojené do projektu MAS, kterým je poskytována podpora, se nacházejí také převážně v severní části území, protože služby pro tuto cílovou skupinu žijící v jižní části regionu jsou pokryty Charitou Zábřeh. MAS proto aktivně komunikuje s dalšími službami a koordinuje pokrytí poskytování služeb cílové skupině tak, aby nedocházelo k jejich duplikaci.

Obsah podpory účastníkům projektu spočívá v několika různých aktivitách. Mezi ně se řadí **podpora H-pointu**, což je model města Hanušovice pro prostupné zaměstnávání na komunitně prospěšných pracovních místech. Tato aktivita je ve Hanušovicích specificky důležitá, jelikož je v obci významná skupina sociálně vyloučených osob s nízkým vzděláním. MAS má **registrovanou sociální službu**, díky které nad rámec projektu podporuje cílovou skupinu.

Další aktivitou je **práce s neformálními pečujícími**, za účelem podpory udržitelnosti jimi poskytované péče a podpory při této náročné činnosti. S péčí o blízkou osobu je často spojeno zhoršení sociálního nebo zdravotního stavu pečující osoby, která nemá kapacitu na odpočinek a péči o sebe. Pečující osoby si mohou domluvit konzultaci se sociálním pracovníkem, který je může navštívit v jejich bydlišti. Pracovník také organizuje skupinová setkání pro tuto cílovou skupinu, při které společně tráví čas, mají prostor sdílet své zkušenosti a také se věnovat nějaké aktivitě, například tvoření nebo výtvarné činnosti. V době setkání je zajištěna péče o pečovanou osobu, takže neformálním pečujícím také ulehčí. V rámci projektu je poskytována také **služba senior taxi**, která seniorům pomáhá dopravit se k potřebným službám a dělá je tak dostupnější.

Projekt podporuje také **potravinovou a materiální pomoc** v rámci potravinové banky, a to ve spolupráci se třemi neziskovými organizacemi, konkrétně Společně – Jekhetane, Podané ruce a Charita Zábřeh. Důležitou součástí projektu je **aktivita mezioborového týmu**, který formou případových konferencí řeší komplikované sociální situace. Případové konference se účastní case manager, kterým je zpravidla sociální pracovník, facilitátor nebo mediátor a také psycholog. K jednání, během kterého dochází k výměně informací o konkrétní situaci, mohou být přizváni také další relevantní aktéři a účastní se jej také samotná osoba.

Mechanismus působení projektu u cílových skupin spočívá především ve **zvyšování sociální stability a inkluzi CS prostřednictvím komplexní podpory**, které je založena na individuální práci s klienty, posilování dostupnosti služeb a propojování aktérů v území.

Projekt je realizován mezi 1.1. 2023 a 31.12. 2025. Celkové způsobilé výdaje na projekt činí 11 832 688,84 Kč.

Místní akční skupina a její partneři

MAS Horní Pomoraví působí na území 47 obcí. Ve své práci se MAS zaměřuje na tematicky různorodé aktivity a za využití **místních, krajských, národních i evropských zdrojů pomáhá rozvíjet území** své působnosti. Tematicky rozvoj regionu a komunit probíhá například v oblastech **vzdělávání, cestovního ruchu, komunitního života, sociální práce nebo energetiky.** Aktivity MAS často následují finanční příležitosti jako je Program rozvoje venkova (PRV), Společná zemědělská politika (SZP), Operační program Technologie pro konkurenceschopnost (OP TAK) nebo Integrovaný regionální operační program (IROP). Z těchto programů MAS přerozděluje finanční prostředky aktérům v území. Z hlediska území MAS je důležitá také pomoc MAS s přípravou a podáváním žádostí do programu ŽIVEL, který je určen na obnovu obydli, která byla postižena povodní v září 2024.

MAS také sama realizuje projekty. Kromě evaluovaného projektu OPZ+ MAS **bilaterálně spolupracuje s norskou organizací Furim Institute**, se kterou sdílí zkušenosti, metodiky a dobrou praxi při sociální inkluzi dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí. Z této spolupráce také vznikla příručka Každé dítě má své místo.

MAS Horní Pomoraví a její zaměstnanci mají dlouhodobé zkušenosti s prací se zapojenými cílovými skupinami projektu a různými formami poskytované péče. MAS rovněž využívá odborných znalostí partnerů, se kterými aktivity projektu realizuje. **Do projektu OPZ+ MAS Horní Pomoraví I. se zapojilo hned několik partnerů, kteří ve spolupráci s MAS realizovali klíčové aktivity (KA) projektu.**

 **Charita
Zábřeh**

V rámci KA1 je partnerem **město Hanušovice**, které realizuje H-point, kde podporuje osoby při participaci v pracovním prostředí. Projektem je financován mentor, který pomáhá zapojeným osobám z cílové skupiny při zaměstnání na pracovních místech na městě Hanušovice. Projekt tak celkově řeší tvorbu a podporu pracovních návyků u této CS.

Charita Zábřeh je dalším partnerem projektu a na počátku projektu se účastnila dvou aktivit. První z nich je podpora pečujících osob, tedy KA3, kterou měla Charita zajišťovat v jižní části území. Účast Charity Zábřeh na projektu MAS byla pokračováním končícího projektu pro neformální pečující. Charita si však podala vlastní projekt, který v průběhu participace na projektu MAS vyhrála. Proto z projektové aktivity odešla. Náhradou za Charitu se stal sociální pracovník MAS.

Druhou aktivitou, které se Charita Zábřeh účastnila, je potravinová banka (KA3). V této klíčové aktivitě byla Charita jednou ze tří partnerských organizací, spolu se **Společností Podané ruce** a **SPOLEČNĚ-JEKHETANE**. V rámci této aktivity partneři zajišťovali dovoz, uskladnění, třídění a distribuci pomoci z potravinové banky potřebným osobám, primárně z CS osoby s vysokou mírou

Území **MAS HORNÍ POMORAVÍ**

Počet obyvatel : 50.435
Rozloha : 672,12 km²

chudoby nebo zadlužení. Z rozhovoru se zástupcem spolupracující organizace vyplynula vhodnost tohoto propojení, jelikož příjemce potravinové banky může být odkázán na další místní služby a příslušné organizace. Projekt také dokáže financovat náklady na aktivity a projekty, na které by samy neziskové organizace nenašly prostředky – příkladem je provoz potravinové banky.

Znalost území představovala pro MAS Horní Pomoraví významnou výhodu při přípravě aktivit projektu OPZ+. Díky pravidelné komunikaci s místními aktéry mohla MAS efektivně identifikovat oblasti vyžadující intervenci, získávat relevantní data pro informované rozhodování a nastavení indikátorů. Tento proces umožnil získat pohledy z různých perspektiv, včetně veřejné správy, sociálních služeb, škol a dalších neformálních skupin.

“*„Myslím si, že jsme schopni na různých úrovních komunikovat věci, jak máme tu síť. Máme zpětnou vazbu přímo od obyvatel díky tomu, že se pohybujeme na území. Setkáváme se se starosty, dvakrát ročně máme snídani s nimi, máme tu zpětnou vazbu z té úrovně veřejné správy, co oni potřebují. Intenzivně spolupracujeme s neziskovkami v území, setkáváme se jednou měsíčně v rámci projektu, komunikujeme, víme, jaké jsou jejich potřeby i potřeby veřejnosti. Komunikujeme i se sférou školství. Není to dáno jen dotazníkem, ale i osobním setkáním s lidmi. Informace získáváme formálně i neformálně, přes diskuse, i zpětně. Nevím, jestli je někdo schopný zasáhnout do všech vrstev odněkud jinud.“*

- Zástupce realizačního týmu

MAS je pevně zakotvena v území a má schopnost **komunikovat napříč různými úrovněmi**. Získávání informací tedy nemusí probíhat pouze formálně, ale také prostřednictvím osobních setkání a diskusí. Tento přístup napomáhá vytváření realističtějšího obrazu o situaci v území a umožňuje nastavení intervencí, které tento obraz mohou adresovat. Díky přímému kontaktu s komunitou a aktivními subjekty v území mohou projekty MAS poměrně rychle přizpůsobit své služby a rozvoj na základě konkrétních potřeb. To dokládá i zahájení aktivit na podporu pečujících osob, kde znalost aktérů v území byla velkým přínosem.

“*„Začínalo se to od nuly, objížděl jsem starosty, jednal jsem s doktory, rozdával letáčky, aby se o té službě vědělo. Postupem času jsme hodně spolupracovali s Charitou Šumperk, ve které na zkrácený úvazek taky dělám. Na začátku mi hodně pomáhala komunikace se sestřičkami, pečovatelskou službou, pár podnětů a potom, když už jsem měl pár lidí, tak i příklady dobré praxe, že si lidé předali, že paní chodí na cvičení, pak se nabrali noví klienti. Pak se to takto začalo rozrůstat.“*

- Pracovník MAS

Naplňování principů LEADER, CLLD a přidaná hodnota CLLD

MAS Horní Pomoraví v území působí jako významný aktér v sociální oblasti, což odráží potřebu zvyšovat dostupnost služeb, především pak v severní části území. Na území MAS je dále vyšší podíl romské komunity a území se potýká s řadou problémů spojených se sociálním vyloučením. MAS v tomto kontextu koordinuje aktivity a propojuje aktéry i služby.

“MAS se snaží ten region rovnoměrně rozvíjet. Jednodušší je rozvíjet asi region, který už má určitý standard, ale tento region není plně rozvinutý, hlavně na severu. Je to hodně závislé na turistickém ruchu, hodně věcí je monopolizovaných, větší stárnutí, odliv obyvatel. Ten region má svá specifika a MAS se to snaží v globále rozvíjet, sanovat, záplatovat.“

– Zástupce realizačního týmu

Naplňování základních principů a znaků LEADER / CLLD

Následující část kapitoly shrnuje konkrétní příklady využívání principů komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) a propojení opatření v oblasti hospodářského rozvoje venkova (LEADER) pro rozvoj regionu v rámci MAS Horní Pomoraví.

→ Znalosti území a kontextu, propojování aktivit v území a přístup zdola nahoru

MAS má díky dlouhodobé spolupráci s místními aktéry povědomí o aktivitách a projektech realizovaných v území. To jí umožňuje propojovat místní aktéry a identifikovat slabá místa tam, kde podpora chybí nebo je nedostatečná. Při aktivitách a plánování MAS je zohledňován rozdíl mezi severní a jižní částí území, jelikož sociální problémy jsou koncentrované především v severní části MAS. V území působí mezioborový tým, který alespoň částečně pokrývá obě části území.

S provázaností témat se pojí také činnost MAS v kontextu identifikace potřeb. Přidanou hodnotou MAS je identifikace potřeb napříč regionem, tedy přenos potřeb výš nad jednotlivé individuální subjekty. Potřeby se prezentují na vyšší úrovni, jako jsou politická setkání a dostávají se tak ke stakeholderům.

→ Podpora spolupráce, partnerství

Podobně jako jiné MAS i MAS Horní Pomoraví přináší přidanou hodnotu v podobě propojování aktérů a podpoře partnerství. Samotná MAS realizuje projekty partnersky, aby dokázala pokrýt celé své území.

“Přidaná hodnota naší MAS je, že vždy děláme projekty partnersky, i když to nese rizika a je to administrativně náročnější. Máme vždy v sociální oblasti 4-5 partnerů a tím pokrýváme celé území a tím síťujeme a učíme strany komunikovat, získávat osobní vztahy. Různé strany se spolu učí komunikovat a získávají kontakt. Za mě je to nejceněnější výstup, že se naučí, co od koho mohou očekávat a ta spolupráce funguje mnohem lépe. Je to dlouhodobý dopad, který ten projekt přinesl a ta spolupráce dál pokračuje. Víme, na koho se můžeme obrátit a s kým komunikovat. Třeba škola ví, jaké neziskovky tady poskytují doučování. My prosazujeme ty lidi. Když bude příjemce projektu někdo jiný, nějaká organizace, tak jejich motivace provázat to s dalšími lidmi nemusí být tak velká.“

„Ten dopad toho projektu pro člověka z cílové skupiny je mnohem širší, protože pokud komunikují všichni, kdo mohou pomoci, tak je ta spolupráce hladší a spolupráce se najde rychleji a člověk se posune dál.“

– Zástupci realizačního týmu

MAS má vytvořenou síť spolupracujících aktérů, se kterými pravidelně komunikuje. Pro starosty pořádá pravidelně snědaně, dále se pravidelně setkává s neziskovými organizacemi. Dlouhodobě MAS komunikuje také s aktéry v oblasti vzdělávání, podnikání a veřejné sféry. Podněty jsou sbírány formálně v rámci

dotazníků i neformálně skrze setkání. Podněty jsou posouvány také krajské síti MAS, která je dále předává do národní sítě. MAS se pravidelně účastní LEADER festů, kde prezentuje regionální specifika a má navázána mezinárodní partnerství (např. dobrovolnické centrum v Norsku). Obecně se MAS snaží předávat podněty vydefinované na lokální úrovni až na úroveň národní.

„Posouváme to i do krajské sítě našich MAS, ti to předávají do národní sítě, kde jsou hlasem. Účastníme se i LEADER festů, kam přinášíme specializaci našich regionů. Když to vztáhnou na sociální oblast, my přenášíme věci z terénu, spolupracujeme s institutem na předlužení do Prahy, kde se udává legislativní změna. Zdroj problémů se posouvá výš, až na tu makro úroveň.“

– Zástupce realizačního týmu

Dle zapojených partnerů projektu je setkávání v území s výraznými sociálními problémy zásadní. Propojování a síťování se děje především v rámci jednotlivých oborů činností, přesto někdy dochází k průniku, příkladem je poskytování potravinové pomoci ze strany podnikatelů, realizace jarmarků, dnů mikroregionů a další aktivity na podporu zapojení aktérů napříč obory. Zároveň v území fungují pracovní skupiny, kde se řeší problémy napříč. Příkladem je oblast školství, kam spadá také sociální problematika vzhledem k materiálnímu zabezpečení rodin a integraci dětí. Menší žadatele podporuje skrze projektovou činnost, která umožňuje získávat prostředky pro ty, kteří by na vlastní projekty jinak neměli kapacity.

„Někdy jsou národní prostředky s mnoha náročnými podmínkami pro větší peníze, MAS má dobré podmínky pro menší, lehčeji uskutečnitelné projekty, ta hodnotící kritéria lze nastavit tak, aby se region rozvíjel tam, kde má největší bolístky. Což na celonárodní úrovni asi úplně tak nejde. MAS dělá i propagaci, mají MAP projekt, který jde do škol. Spolupracují hodně i s Mohelnickou MAS.“

– Zástupce spolupracujícího partnera

→ Podpora komunity a místních vazeb

MAS se snaží podporovat místní region také skrze komunitu a místní vazby. Konkrétně je MAS nositelem regionální značky JESENÍKY originální produkt. MAS se zároveň účastní místních akcí a podporuje jejich vznik díky zprostředkovávání vybavení (stanoviště pro děti, stánky). Dále MAS realizuje například příměstské tábory.

Vzhledem ke zmíněné specifikaci území, kde se MAS nachází je důležitá také podpora propojování etnických skupin. MAS realizuje aktivity zaměřené na děti i dospělé s cílem seznámit majoritní společnost s romskou kulturou a propojovat tyto komunity. Příkladem realizovaných aktivit byly aktivity pro děti (např. malování obrázků, kroužek romských tanců), výstavy (např. výstava bannerů s romskými osobnostmi), soutěže, přednášky pro veřejnost i pro děti, ochutnávky tradičních jídel, křest publika s historií Romů a koncerty. Aktivity mohou mít přesah v rámci komunit, ale také generačních skupin.

„S tanečním kroužkem jsme získali prostředky na kostýmy a oni vystupují pro seniory, mají nějakou partnerskou spolupráci s Poláky. Tam taky vystupovali. Má to přesah.“

– Zástupce realizačního týmu

Přidaná hodnota projektu díky naplňování principů LEADER / CLLD

Projekt se svým vymezením zaměřuje na řadu aktivit a cílových skupin. Důraz je kladen na komplexnost podpory a koordinaci místních aktérů. V projektu **působí mezioborový tým**, který se zaměřuje na zacílení podpory v rámci jednotlivých oblastí (např. dluhové poradenství, zaměstnávání) se zaměřením nejen na jednotlivce, ale také jejich rodinu a okolí. Podpora ohrožených osob je dále podpořena skrze **registrovanou sociální službu** MAS, což je specifické a neobvyklé nastavení. Podporována je také spolupráce se školami a školkami. Významným přínosem je také podpora neformálně pečujících osob, která v území nefungovala a byla složitě dostupná. Velmi pozitivně byli vnímáni pracovníci zaměření na práci s CS.

„Znovu bych zopakovala přínos toho propojení hráčů tady na tomto trhu. Neziskovky, veřejná správa, školy. Víme, co od sebe čekat. Pro mě je to důležité to přenášet i do budoucích případných projektů, aby se to tady udrželo. Navazuje se spolupráce i mezi organizacemi a je to jednodušší. I pro klienta je to přínosné, je komplexně zabezpečen, ví, že spolu spolupracujeme v rámci třeba trojdohod. Zároveň neděláme každý stejnou věc a netáhneme klienta zleva doprava a nevíme o sobě.“

- Zástupce realizátora projektu

Vzhledem k výše zmíněným specifickým se MAS nejen skrze projekt snaží **řešit nedostatečné pokrytí území službami** (především v severní části území). Problémem je také nízká podpora ze strany vedení některých obcí, která vede k nedostatku finančních prostředků. V území dlouhodobě chyběly poradenské služby a poskytovatel, který by podporu zajišťoval stabilně. V reakci na dostupnost těchto služeb v území si MAS zaregistrovala vlastní sociální službu, v rámci které poskytuje sociální a dluhové poradenství.

Propojení a doplnění aktivit projektu

Co se týče propojování projektu s dalšími aktivitami a programy, MAS primárně propojuje sociální oblast se vzděláváním, například v rámci místního akčního plánu (MAP). Podpora v rámci nové zelené úsporám Light (NZÚ Light) byla nabízena klientům v rámci poskytované podpory (např. letáky pro pečující). Zaměstnankyně MAS předávaly informace o možnosti podpory během svých běžných aktivit. V některých případech ovšem podpora NZÚ Light nebyla vhodným nástrojem pro klienty projektu.

„Co se týče NZÚ Light, ono se vykládá, že je to pro nízkopříjmové, ale upřímně není pro ty, se kterými pracujeme my. Oni samozřejmě nevlastní nemovitosti.“

– Zástupce realizačního týmu

Vyhodnocení modelů realizace projektů

V kontextu modelů spolupráce, podle MAS mají svou relevanci obě varianty, tedy přerozdělování finančních prostředků i realizace zastřešujících projektů. V souvislosti s přerozdělováním prostředků je přidána hodnota MAS možnost podporovat menší subjekty a organizace, které nemají takové možnosti jako například velké neziskové organizace.

„Měli jsme možnost podpořit více subjektů, protože se rozdávaly menší částky a více subjektů z toho těžilo. Myslím, že to má význam v sociální oblasti. Většinou nejsou NNO tak velké jako třeba Podané ruce, jsou menší a pro ně i 100 tisíc jsou peníze, které mají význam. Často takové menší NNO nejsou schopny žádat si o velké OPZ projekty, které mají třeba spodní hranici milion, protože na to nemají kapacitu, napsat ani realizovat.“

– Zástupce realizačního týmu

Na druhou stranu zastřešující projekt MAS snižuje administrativní zatížení partnerů. MAS v rámci projektu zapojila více partnerů a snaží se distribuovat finanční prostředky do území a rozvíjet potenciál zapojených organizací. Partneri vnímají přínos obou rolí MAS. V rámci přerozdělování prostředků získaly organizace peníze na rozvoj zázemí a mobility, v tomto běžícím projektu jde spíše o propojení a partnerství v území. Zapojené organizace zároveň vnímají, že MAS může lépe zacílit podporu dle reálných potřeb regionu. MAS je administrátorem také například dříve zmíněného regionálního produktu, kde také spolupracuje s místními aktéry.

„Oba způsoby spolupráce mají něco k dobru. Pokud v rámci integrované strategie vyplynulo, že je potřeba rovnou věcnou pomoc, mohli jsme to dělat my, ale díky MAS se to může rozvinout i v regionech, kde by na to nikdo nepřišel. Vnímáme to i jako spravedlivé, že ta větší pomoc míří na Jesenicko, než k nám. I ta druhá aktivita, věnujeme se podpoře osob už ve třetím období. V době, kdy to MAS dělala, nám vypadlo financování, bylo by to komplikované. Jsme rádi za ten projekt MAS, že se to pojalo v globálu. MAS to vzala jako téma pro celý region a pomohli nám překlenout ten půl rok, aby tam byla ta činnost, ale pak nedošlo k překryvu. Takže vyhovovalo nám to, má smysl realizovat vlastní projekty i dělat v regionu něco společného. Je dobré, že MAS zmocnila další subjekty. Myslím si, že toto je přínos toho projektu, kde si MAS vyžádala partnery, nedělá práci za ně, ale přizývá je ke spolupráci.“

– Zástupce spolupracujícího partnera

Provázanost a synergie aktivit integrovaného projektu

Jak bylo zmíněno výše, projekt tvoří 5 navzájem propojených mikro-projektů, které se zaměřují na hlavní problémy v území a cílí na pokrytí služeb, které zde chyběly. Provázaná je podpora jednotlivým cílovým skupinám, která umožňuje řešit sociální vyloučení. Projekt je provázaný s dalšími aktivitami a projekty v území, především s oblastí vzdělávání.

Přínosy pro cílové skupiny – naplňování akčního plánu OPZ+ a strategie CLLD

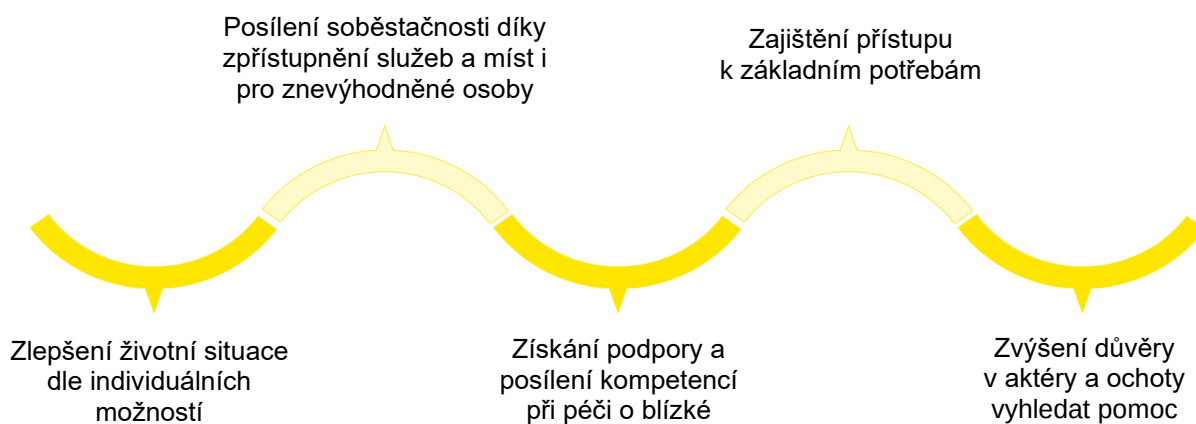
Očekávané přínosy

V době zahájení projektu bylo očekáváno, že dojde ke zlepšení životní situace CS projektu, na základě jejich individuální situace a potřeb. Především v severní části území MAS, které je zasaženo kombinací problémů jako je sociální vyloučení, cyklická nezaměstnanost a vzdálenost služeb, mělo dojít ke zlepšení spolupráce aktérů při řešení situací osob, a tím i zlepšení efektivity pomoci. Díky tomu měly osoby ve složité životní situaci samy získat vůli vyhledávat aktéry a řešit své problémy, na základě důvěry a vlastní nebo zprostředkované zkušenosti s pomocí poskytovanou v rámci projektu.

Pro potřebné osoby s vysokou mírou chudoby měla být přínosem možnost obrátit se na potravinovou banku v případě materiálního nedostatku potravin nebo hygienických potřeb. Cílem bylo také zajistit podporu pro pečující osoby, aby byla jimi poskytovaná péče udržitelná a nedocházelo k propadu jejich vlastního psychického či fyzického zdraví. I přes podpůrné služby, jako je mobilní hospic nebo terénní sociální služby, stále existuje potřeba poskytovat podporu neformálním pečujícím, aby v této náročné práci vytrvali a došlo alespoň k částečnému odlehčení.

U seniorů a znevýhodněných osob bylo očekávaným přínosem zpřístupnění míst a služeb, které by pro ně bez projektu byly nedostupné. Příkladem je doprava do míst, kde sídlí lékaři nebo úřady. U osob s nízkou kvalitativní a ztíženým uplatněním mělo dojít k řešení sociální situace a tvorbě pracovních návyků. Sociálně izolované rodiny pak měly díky komplexní sociální intervenci cítit poskytovanou podporu a stabilizovat svou situaci.

Schéma 1: Dosažené posuny u podporovaných účastníků z CS

Dosažené přínosy

Projekt přispěl k posílení sociální integrace osob z CS prostřednictvím individuální práce, síťování služeb a podpory přirozených vazeb v území. V projektu se obecně daří pomáhat osobám z cílových skupin, které projeví ochotu se projektu účastnit. Vzhledem k rozmanitosti projektu a jeho cílových skupin se dosavadní dosažené posuny u jednotlivých skupin liší. U některých zapojených členů cílové skupiny se podařilo dosáhnout posunu v jejich situaci.

Velkou účinnost prokázala aktivita multidisciplinárního týmu, který byl schopen zabývat se různorodými situacemi, ve kterých se cílová skupina sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob může nacházet. Jak zdůraznily zástupkyně realizačního týmu MAS, velkým přínosem pro cílovou skupinu je komplexita aktivit poskytovaných MAS. Intervence mohou pracovat s celou rodinou a reagovat na širší problémy, což je velmi užitečné. MAS také díky mezioborovému týmu začala

spolupracovat s mateřskými školkami, ve kterých se dnes již také mohou objevovat problémy. Mateřské školky ale mají ve srovnání se základními školami mnohem menší metodickou podporu na pracovišti, i když už v nejranějším věku se mohou na dětech podepisovat rodinné problémy. Multidisciplinární tým na tuto situaci reagoval a navazoval spolupráci také s mateřskými školkami, což pomohlo jednotlivým rodinám. Tým spolupracoval i s personálem ve školách a poskytoval jim podporu, aby se ve své činnosti necítili tolik nejistí.

„Škálou našich aktivit jsme schopni pracovat s celou rodinou, a to je velmi důležité. Protože tam je velká šance, že se lidé posunou. Mělo by to být běžné.“

- Realizační tým MAS

Důležitá je také role škol, které také mohou působit jako zprostředkovatelé pomoci. Právě školy mohou informovat rodiče žáků o existenci MAS a možnostech podpory. Díky škole se tak potřebné osoby mohou dozvědět o MAS a začít její pomoc využívat. To se potvrdilo také při osobním rozhovoru se zástupkyní podpořené cílové skupiny.

„Pomoc mi byla navrhuta ze školy, od pana zástupce. Měla jsem předtím jednu první schůzku, kde jsme řešili synovu školu a můj vážný problém s alkoholem. Chodila jsem dřív i do Podaných rukou, ale teď už ne. (...) Nevěděla jsem, do čeho jdu. Zapojení v projektu ale pomohlo a mělo to přínos. Jsem hodně v kontaktu s pracovníci MAS, pomohla mi vlastně i s bydlením.“

- Zástupkyně cílové skupiny podpořená projektem

Neformální pečující získali díky projektu prostor pro sdílení zkušeností, když se účastnili setkání, čímž se posílilo jejich vnímání sounáležitosti s ostatními lidmi v podobné situaci. Služby poskytované cílové skupině neformální pečující se také setkávají s velmi pozitivními ohlasy. To bylo potvrzeno jak pracovníkem MAS, tak i samotnou klientkou, která pečuje o svého nemocného manžela a služby MAS využívá. I přesto, že u některých pečujících byla původní reakce na nabízenou pomoc spíše skeptická, po prvotním setkání se pracovníkovi MAS podařilo prolomit ledy a navázat spolupráci. Také realizační tým MAS při rozhovoru potvrdil, že v severní části území MAS byla před projektem podpora neformálních pečujících mnohem méně dostupná, což se díky projektu změnilo.

„Mojí první lidé, které mám teď už dva roky, vyslovili to, že od té doby, co k nim jezdím, je jejich život snazší a jednodušší. To je pro mě ta největší pochvala, co vůbec jde. Předtím se na všechno muselo dlouhé měsíce čekat, teď ona vysloví přání a já jí ho dokážu splnit. Jsou to dva lidé na vozíku, kdy paní pečuje o pána, o to je to všechno náročnější. Celkově jak pečující, tak ti opečovávaní, když se za nimi zastavím, tak je tam ta třetí osoba, aby nebyla ponorka, aby se mohli vypovídat. Cítím a vnímám, že je to hodně pozitivní. I malé změny přinášejí velké úspěchy a pozitiva do života klientů.“

- Pracovník MAS

Jako přínosné z rozhovoru vyplynulo také setkávání neformálních pečujících, které sociální pracovník MAS pravidelně organizuje. Tento názor vyjádřila přímo podpořená neformální pečující, která se stará o svého nemocného manžela.

„Všichni se starají o nemocné, ale o ty, co se o ty nemocní starají, to ne, ti jsou bokem. (...) Součástí je také setkávání, setkáváme se první pondělí v měsíci a je to bezvadné. Člověk zjistí, že na tom není tak špatně, že může být hůř. Chvilí si popovídáme o těch našich problémech, a pak se normálně pobavíme. Uděláme si kafičko, posedíme, je to fajn. Já jsem třeba neznala ty lidi, kteří pečují o nemocné, tam jsem se s nimi seznámila a zjistila jsem, že ty problémy mají všichni, i když je moc neprobíráme. No a pak se pobavíme i o něčem jiném, abychom přišli na jiné myšlenky.“

- Neformální pečující podpořená projektem

Z rozhovorů s realizačním týmem vyplývá také **funkčnost podpory senior taxi**, díky kterému se i osoby z periferních oblastí mohou dostat ke službám, které by pro ně bez existence projektu nebyly tak dobře dostupné. U **seniorů a osob se zdravotním postižením** sehrála klíčovou roli zvýšená dostupnost služeb, díky senior taxi, podpoře dopravy a asistenci při orientaci v systému podpory. Osoby s kumulací handicapů na trhu práce se částečně podařilo rehabilitovat. U některých osob došlo k posunu na trh práce a oddlužení. MAS aktivně využívá nástroje podpory, ať už insolvenční zákon nebo finanční arbit, což pomáhá cílové skupině v posunu. Situace v území MAS je ale stále velmi složitá, především kvůli celkové dlouhodobé zatíženosti regionu a cyklické nezaměstnanosti. **Osoby s kumulací problémů na trhu práce** mohly díky projektu podniknout první kroky směrem k pracovnímu uplatnění, a tím obnovit nejen soběstačnost, což přispělo k jejich lepší integraci.

Velkým přínosem pro CS sociálně vyloučených osob byla také potravinová a materiální pomoc, která zajistila uspokojení základních potřeb ohrožených osob, zároveň jim při využívání potravinové banky umožnila navázat se na sociální služby.

Zkušenosti z realizace

Tato kapitola je rozdělena do dvou částí, konkrétně shrnuje **faktory důležité pro úspěšnost projektu** a **bariéry/problémy**, které byly uváděny jednotlivými aktéry. Cílem kapitoly je na jedné straně shrnout příklady dobré praxe, které mohou být užitečné pro další realizátory projektů a na straně druhé shrnout oblasti, na které je potřeba se zaměřit v rámci další implementace výzvy.

FAKTORY ÚSPĚCHU

Mezioborové řešení problematiky

Výraznou přidanou hodnotou projektu byla schopnost zapojit celou řadu aktérů a zřídit mezioborový tým. V rámci projektu se podařilo vhodně obsadit pozice, například v rámci dluhového poradenství nebo neformální péče. Přínosem zapojení a síťování místních organizací přináší komplexní podporu pro cílové skupiny a zamezuje dublování aktivit.

Registrovaná sociální služba v rámci MAS

Zatímco v některých MAS se v rámci projektů diskutuje pozice sociálního pracovníka a obecně pozice MAS v sociální oblasti, MAS Horní Pomoraví si zaregistrovala vlastní sociální službu. Vznik byl reakcí na absenci některých služeb v území a umožnil MAS ukotvit činnost v rámci legislativy. Přestože ne všichni aktéři tento krok vnímají pozitivně, MAS je vnímána jako partner v sociální oblasti.

„Tím, že jsme registrovaná sociální služba, tak se ubíráme k tomu, abychom co nejvíce pracovali v rámci zákona o sociálních službách, abychom byli konzistentní v přístupu ke klientům. V tom jsme podle mě jiní než ostatní MAS, které mají sociální projekty v rámci komunitních aktivit. To je trochu jiná sociální práce. My jsme si to vybudovali tak, abychom měli základ v té legislativě a měli jsme se o co opřít.“

– Zástupce realizačního týmu

BARIÉRY/ PROBLÉMY

Kontinuita lidí v rámci projektového týmu

Částečně se MAS potýkala s výměnou lidí na projektových pozicích, což komplikovalo překryv lidí na některých pracovních pozicích a předávání informací. Postupně se tým stabilizoval a projekt běží ve stanoveném termínu i finančním rozsahu.

Dále v rámci projektu odešel jeden z partnerů (Charita Zábřeh), který měl na starost jednu z klíčových aktivit. Důvodem byla úspěšnost vlastního projektu, který by vedl k dublování aktivit. Projekt MAS pomohl organizaci překlenout období mezi dvěma podanými projekty, což odkazuje na problematiku absence kontinuálního financování, které je potřeba řešit systémově. MAS nakonec předpokládá zapojení jiného partnera.

Zapojení některých aktérů

MAS se v rámci projektu a svých aktivit potýká s neochotou některých aktérů. Příkladem je vedení některých obcí, které není prosociálně orientováno a nevnímá potřebnost některých aktivit jako relevantní. Dále se v počátku projektu

MAS potýkala problémem s navázáním komunikace a spolupráce se školami, což vedlo k prodloužení náběhu aktivit. To se nakonec podařilo vyřešit a nyní je spolupráce hodnocena jako fungující.

Akční plán a nastavení komunitní práce

V rámci přípravy akčního plánu (AP) byla zmíněna komplikace v přípravě plánu na přibližně 7 let. Podle MAS je potřeba plán nejen evaluovat, ale také pravidelně revidovat. Dále byla jako drobná komplikace zmíněna definice cílových skupin pro akční plán, které se liší od projektových (např. číslováním). Jako svazující byla vnímána šablona pro evaluaci, která vede k opakování informací a utopení některých důležitých výsledků.

Nejen v rámci MAS Horní Pomoraví bylo dále zmíněno, že nejdříve nebylo pochopeno, co je myšleno komunitní prací. Podle zástupců MAS v počátcích docházelo k záměně termínů komunitní práce a komunitní sociální práce. Zároveň nebyly vyjasněny očekávání ohledně práce s komunitou. Problémy byly v rámci výzvy adresovány a průběžně komunikovány s jednotlivými MAS.

Legislativní nastavení

Obecný problém, který MAS vnímá je legislativní nastavení v České republice (ČR), konkrétně například v kontextu obchodu s chudobou či v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Tato problematika je nad rámec Evaluace, ovšem může mít významný dopad na dlouhodobost a efektivitu podporovaných aktivit (a to nejen v rámci projektů podpořených v rámci evaluované výzvy).

„Z těch lidí máme asi ¼, kterým ta pomoc pomůže, byť jednorázově, postaví se na vlastní nohy, bydlí, pracují, nějak fungují. Ale zůstává tam hodně lidí odsouzených k chudobě tak, jak je nastavena legislativa, bydlí na ubytovnách, platí obrovské částky, žijí v nedůstojných podmínkách i s dětmi, mezi feťáky, lidmi zneužívajícími alkohol. Z toho prostředí není stimulující a nedokážou se z toho vlastním silou vymanit. (...) Ten systém by měl být jinak nastaven, ten byznys s chudobou, s tím nejsme schopni si poradit. Co se stane, když jim dáme naději na potravinovou pomoc? Možná jim to na měsíc slouží.“

Pak ta oblast zaměstnanosti, dát jim do ruky tu šanci, z úřadu práce jsme rozjeli aktivní politiku zaměstnanosti a bereme si 6 lidí do zaměstnání. Ale ten výdělek bude nižší než sociální dávky. Nejsme ale schopni jim dát více jako neziskovka. Ti lidé nám řeknou, že se jim za to nevyplatí ani pracovat, že si nevydělají ani na ten nájem a půjdou se zdroji níž. A ten kolotoč té chudoby se nedá zastavit. Nedokážeme to úplně ovlivnit. Částečné zlepšení tam je, ale není dána taková dostupnost bydlení, aby se dokázali vymanit z té chudoby. Stát bohužel nedokázal ta pravidla nastavit tak, aby to bylo dostupné a vedlo to ke zlepšení života těch osob.“

– Zástupce realizačního týmu

Seznam zkratek

Zkratka	Pojem
AP	Akční plán
CLLD	Community led local development / komunitně vedený místní rozvoj
CS	Cílová skupina
ČR	Česká republika
Evaluace, Projekt, Zakázka	Evaluace výzvy Podpora komunitně vedeného místního rozvoje (1) OPZ+
IROP	Integrovaný regionální operační program
KA	Klíčová aktivita
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale / Propojení opatření v oblasti hospodářského rozvoje venkova
MAP	Místní akční plánování / Místní akční plán
MAS (LAG)	Místní akční skupina (Local Action Group)
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZÚ Light	Nová zelená úsporám Light
OP TAK	Operační program Technologie pro konkurenceschopnost
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OPZ+	Operační program Zaměstnanost plus
PRV	Program rozvoje venkova
SZP	Společná zemědělská politika
Zpráva	Závěrečná zpráva Evaluace výzvy Podpora komunitně vedeného místního rozvoje (1) OPZ+